СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК XLIX. Ч. 68. Джерзі Сити, Н. Дж., середа, 26-го березня 1941. No. 68. Jersey City, N. J., Wednesday, March 26, 1941. VOL. XLIX.

ТРИ ЦЕНТИ в злучених державах Америки. ПЯТЬ ЦЕНТІВ за границею злучених держав Америки. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237, 4-0807. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

СЕНАТ БЕЗ БІЛЬШОЇ ОПОЗИЦІЇ УХВАЛИВ СІМ БІЛІОНІВ ДОЛЯРІВ

ВАШИНГТОН. — Сенат великою більшістю голосів ухвалив сім біліонів долярів на поміч воюючим демократіям, які то гроші тиждень тому ухвалила палата представників. Лиш 9 сенаторів було проти цього ухвалення. Назагал в сенаті панував такий настрій, що раз край станув на становищі, що треба всіми силами помагати Англії, то треба цього держатись і не робити ніяких перешкод. В конгресових колах тепер висувається друга справа на перше місце, а саме, створення спеціяльного державного комітету, який занявсяб контролюванням цін на ріжні продукти щоденної потреби.

ФАРМЕРСЬКІ ЗАКУПИ ДЛЯ АНГЛІЇ.

ВАШИНГТОН. — Департамент хліборобства почав робити закупи харчів для Англії. Тих харчів уряд наразі зробить на 300 міліонів долярів. Як відомо, на ту ціль уряд призначив суму 1,300 міліонів долярів. Департамент хліборобства разом з британськими представниками виробив плян, яких саме харчів для Англії найбільше потрібно. Отож, найбільше потрібно таких харчів, що є багаті в ріжні потрібні до життя і витревалости, живини. Але ті харчі повинні бути теж належно підготовлені, щоб скоро не псувались і щоб не треба було їх відразу давати до морозників. Тому будуть найрадше брати ріжні овочі й овочеві соки в пушках, ріжні сири, вуджене мясо, рибні олії, спорошковане молоко і яйця, і т. п.

ПРИНЯТТЯ ВИЛКОГО В КАНАДІ.

ТОРОНТО. — Канадійці дали таке приняття бувшому президентському кандидатови з Републиканської Партії, Венделови Вилкому, яке нагадувало приняття самого англійського короля, коли той в 1939 р. приїздив до Канади. Вилкого запрошено до Торонта, щоб виголосив промову на початку кампанії здобуття грошей на оборонні цілі. Вилкі говорив, що ціль цеї війни повинен бути справедливий мир і не повинні повторитись помилки Версаю. В купі з тим деякі кола звернулись до Вилкого, щоб виголосив декілька промов по німецьки до німецького народу під Гітлером. Вилкі мав в засаді погодитись, але завважив, що його німецька мова потребує вигладження.

УЧИТЕЛІ ЗАПЕРЕЧУЮТЬ СВІЙ КОМУНІЗМ.

НЮ ЙОРК. — Декількох учителів Сити Каледжу, яким закинено комунізм, явились перед дослідним комітетом Кудерта і заявили, що вони ніколи не були комуністами і що зізнання одного з учителів, Канінґа, брехливі. Вони закинули Канінґови кривоприсягу.

ҐРІН ВИЯСНЮЄ.

ВАШИНГТОН. — Вилєм Ґрін, голова А.Ф.П., підписав сенаторови Норісови на його листа і сказав, що юнії мусять побирати вступне від нових, неюнійних робітників, просто тому, що так справедливість вимагає. Це юнії виборюли впродовж довгих років високі заробітні плати. Новик не боровся за те і не платив попередньо вступного, як це робили старі юнійні робітники. А коли прийде до користання з успіхів цеї боротьби, то новик не хоче заплатити навіть стільки, скільки старі юнійні члени платили. Ґрін заперечував, нанеб у тому відношенні були якінебудь надужиття, як ось такі, що новик ратами платить високе вписове, а як скінчить платити, його викидають з роботи, а беруть іншого новика й знов побирають від нього вписове.

ЕПИСКОПИ ПІДДЕРЖУЮТЬ ПЛЯН ГУВЕРА.

НЮ ЙОРК. — Трьох католицьких архиєпископів і сімнацять епископів піддержали плян Гувера, щоб підбитим німцями народам дати з Америки поживу. Вони кажуть, що такий великодушний жест скріпить їх морально в боротьбі з наїзниками. Без цього їх мораль може заломитись.

НАКС АПЕЛЮЄ ДО ПРЕСИ.

ВАШИНГТОН. — Секретар фльоти Френк Накс звернувся з проханням до американської преси, а також до радіових висилень і ріжних новинкарських бюр, щоб вони не подавали новинок про те, коли якийсь британський покалічений корабель приплине до американських портів до направи. Бо подавання таких новинок помагає дуже ворогови тої держави, яку Америка постановила боронити.

СТВОРЕНО НОВІ ОБОРОННІ ТЕРИТОРІЇ.

ВАШИНГТОН. — Розпорядком президента Рузвелта створено дві нові оборонні території, одну біля Аляски, коло острова Кодяк, а другу на Филипінах, у заливі Субік. В околицях тих стратегічних пунктів тепер чужим кораблям і непокликаним людям вступ буде заборонений.

ВИБУХ СТРАЙКУ У КОМПАНІЇ „БЕТЛЕГЕМ СТІЛ"

В одній із фабрик найбільшої американської фабрики сталі, „Бетлегем Стіл Ко." вибух страйк. Страйк почався від того, що компанія зарядила голосування, щоб ствердити, хто є управнений до колективного контракту праці. Робітничий комітет орґанізування сталі, належачий до К. П. О., відразу зарядив страйк, і почав недопускати тих робітників, що йшли на роботу на нічну шихту. Бо згадана фабрика має стільки державних военних замовлень, що мусить робити 24 години на добу. Коло 2,000 пикетчиків і глядачів зібралось коло фабрики і почало недопускати тих, що хотіли йти на роботу. В той спосіб недопущено із 4,000 півтора тисячі робітників. При тім було декілька потурбувань. Страйкарі перевернули один автомобіль, а кілька обкидали камінням.

ПОЛАГОДЖЕННЯ СТРАЙКУ В „ГАРВЕСТЕР"

В шікаґовській фабриці „Інтернешенел Гарвестер" полагоджено тритижневий страйк. Втрутилася до цього влада і післала поверх тисячу поліцаїв, які повикидали незадоволених страйкарів з юнії К. П. О., а дозволили робітникам іншої юнії, належачої до А. Ф. П., які бажали працювати, ввійти до фабрики. Юнія А. Ф. П. говорить, що та друга юнія страйк цілковито програла. Бо на всіх 6,000 робітників, які працювали в тій фабриці, 5,500 вернуло до праці. Коли робітники вертали до праці, кілька сот незадоволених страйкарів з юнії К. П. О. пробували окриками знеохотити їх.

ЗАМКНЕННЯ АВТОМОБІЛЬНОЇ ФАБРИКИ „ЛИНКОЛН"

Велику фабрику, що виробляла авта марки „Линколн", треба було замкнути, бо вона не дістала подостатком автомобільних рам від іншої фабрики, званої „Мидленд Стіл", що є тепер на страйку. Коли „Мидланд Стіл" буде далі страйкувати, то й інші автомобільні фабрики змушені будуть припинити свою роботу з браку рам.

ПОКЛИКАЮТЬ ФОРДА НА ПЕРЕСЛУХАННЯ

Старий Генрі Форд, його син Едсел і директор персонального відділу фабрики Форда, Бенет, дістали примусове завізвання явитись на переслухання перед місцевий комітет взаємовідносин праці. Адвокат Форда протестував проти цього, кажучи, що це є змова комуністів, аби його зламати. В згаданім комітеті, говорив він, є багато осіб, що мають виразно комуністичні симпатії.

СКИНУЛИ 10,000 БОМБ НА НІМЕЦЬКУ СТОЛИЦЮ

На домагання британських мас Королівська Повітряна Сила, як подають британські военні комунікати, завдала Берлінови величезні шкоди і втрати в людях, у відплату за безпощадне бомбардування німцями британських міст. З комунікату виходить, що на Берлін скинено яких десять тисяч запальних і вибухових бомб. Німецькі звідомлення намагаються затемнити цей налет, подаючи, що шкода була незначна. В Англії має бути величезне обурення на націстівську владу за її безоглядні бомбардування по містах тих дільниць, де мешкає саме бідне населення, як теж шпиталів і т. п. Тим і пояснюється загальне домагання відплати, про яке доносять американські кореспонденти.

БЕЗПЕРЕСТАННІ НАЛЕТИ НА НІМЕЦЬКІ БАЗИ

Тепер не минає навіть один день, щоб британські летуни не бомбардували такі німецькі военні бази як Кіль, Бремен і Емден, чи пристані в Голяндії й Франції. Зокрема бомбардували ще нафтові склади в Ґановер. Кажуть, що вогень, що настав наслідком бомбардування в Ґановер, бачили ті британські летуни, що бомбардували Берлін. Замітне те, що коли британські налети зростають, німецькі, беручи загально, маліють. От Лондон мав уже „відпочинок" чотири дні. І таке саме можна сказати і про інші міста, що бувало терпіли від налетів кожної ночи.

ПЕРЕКИДАЮТЬ ЧАСТИНИ ЛІТАКАМИ

В Африці британці змінили цілковито военну тактику, яка дає їм змогу оперувати дуже скоро й з невеликими силами. Вони перевозять тепер військо літаками. Це є можливе ще й тому, що часами не треба великої сили, щоб противника поконати. Вистарчає мала, але змеханізована сила.

ОДНІ Й ДРУГІ ПРО НАЛЕТ НА МАЛЬТУ

Британське звідомлення подає, що німецькі летуни пробували бомбардувати остров Мальту на Середземному морі, але нічого не вдіяли, втративши 13 літаків. Знову німці твердять, що вдарили бомбами пять торговельних кораблів і один кружляк.

ВЕСНА В ЛОНДОНІ. — Не дивлячися на те, що скоро можуть надлетіти німецькі бомбовики, лондонки заходять до лондонських парків, щоби налюбуватися квітами, що зацвили з весною.

СОВЄТИ ЗАЧИНАЮТЬ З ТУРЕЧЧИНОЮ ТУ САМУ ІСТОРІЮ, ЩО З ПОЛЬЩЕЮ

ІСТАНБУЛ. — Як виходить, Совети беруться дурити Туреччину в такий самий спосіб, як обдурили Польщу, з якою мали, як відомо, договір про ненапад, що їм, як знаємо, цілком не перешкодило на неї напасти, як тільки побачили, що Польща вже побита Німеччиною. Чи точно таке саме станеться тепер з Туреччиною, покищо не знати. Можливо, що зайде якась конечна потреба і Совети будуть змушені виконати те, до чого тепер самі зобовязались. Бо ото проголошено, що СССР задержить повну невтральність, себто не нападе на Туреччину, якщо вона буде змушена піти до війни, щоби боронити своєї територіяльної незалежности. Подібне заявила і Туреччина, колиб Совети були з чиєїсь сторони заатаковані. Що й це помагає Туреччині, це правда. Тільки заковика в тому, чи можна Советам хоч тепер повірити. Американські кореспонденти, що є в Туреччині, схиляються на той бік, щоб повірити.

Велика німецька невдача.

Так називають в Туреччині німецьку дипльоматичну поразку в Москві. Відомий кореспондент Гедіє є того переконання, що в Москві відніс велику дипльоматичну перемогу британський амбасадор, сер Стетфорд Крипс. Він то перехилює тепер Совети на британський бік, хоч СССР формально є далі в ніби добрих стосунках з Німеччиною. Очевидно, що Гедіє пише те, що чує від ріжних дипльоматичних аґентів.

Ніби вже не дають Німеччині нафти.

А з Анкари, столиці Туреччини, вже доносять, що таке напруження, що Совети не висилають до Німеччини вже від довшого часу того, чого німці найбільше потребують, себто нафти.

ЮГОСЛАВІЯ НЕ ПІДЕ ПРОТИ НІМЕЧЧИНИ.

БІЛГОРОД. — Наразі можна з певністю сказати одно, що Югославія не піде отверто з Великою Британією, ні не остане невтральною, чого вона найбільше бажала. Вона таки підписує договір з Німеччиною. Та так, як тепер виглядають справи, ледви, чи буде можна довідатись дійсну правду про те, що цей договір обіймає. Він ніби не має бути подібним до того договору, який заключили з Німеччиною — Мадярщина, Словаччина, Румунія і Болгарія. Ні не має мати ніяких тайних військових клявзуль. Зате певне, що Німеччина матиме змогу перевозити через Югославію муніцію і ранених. Найбільші уступки поробила Югославія на економічному полі. Треба надіятись, що вона буде тепер залята німецькими економічними знавцями, та що Німеччина готова перебрати під свій заряд копальні міди і олова, себто тих мінералів, які їй найбільш потрібні. В цілій Югославії панує далі велике невдоволення з того „зближення". Говорять всюди отверто, що будуть вбиті ті, що втягнули Югославію до спілки з державами „осі".

НІМЦІ ГОТОВІ ЗАНЯТИ МАДЯРЩИНУ.

ВІШІ. — В дипльоматичних колах говорять, що Німеччина запропонувала Мадярщині военну окупацію на протяг війни, та що Мадярщина на те згодилась. Така пропозиція була зроблена 15. березня. Мала б це бути окупація, подібна до тих, які переведено в Румунії й Болгарії.

БОЛГАРІЯ НАДІЄТЬСЯ ЗИСКАТИ.

СОФІЯ. — Болгарська політика має ніби змагати тепер до того, щоби Болгарія не була втягнена у війну в такий спосіб, як це було минулої війни, що вийшло їй на руїну. Вона переконана, що свої сусідські спори зможе полагодити мирним шляхом, в такий спосіб, як це сталося з полудневою Добруджою, що її дістала назад від Румунії. Так вона хоче тепер дістати назад ті території, що їх втратила в 1919 році, а які забрала Югославія.

СМІҐЛИ-РИДЗ ХОЧЕ ІТИ ДО АРМІЇ.

КАЇРО. — Бувший начальний вожд польської армії, маршалок Сміґли-Ридз, що перебуває в Єгипті, хоче вступити до якоїсь польської формації, що бореться по стороні Великої Британії. А коли це буде йому не можливим, то буде старатись дістатись до армії „вільних французів".

НЕ МОЖУТЬ ДІСТАТИСЬ ДО АМЕРИКИ.

ТОКІЮ. — Японський уряд оголошує, що є в Кобі й Йокагамі 4,800 бувших польських громадян, що мають американські візи, а не можуть дістатись до Америки. Уряд взиває уряди СССР, Туреччини, Голяндії, Італії й Швайцарії, щоб не давали транзитових віз для польських громадян, що мають американські візи, бо треба приміщувати і годувати тих, що вже є в Японії.

"SVOBODA" (UKRAINIAN DAILY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число з суботи (з англійською частиною):		Friday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.00	One year	$2.00
На пів року	$1.25	Six months	$1.25
В Джерзі Сити і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$4.75
На три місяці	$2.50	Three months	$2.50

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

„БЛОК" ЧИ „БЛОФ"

В американській пресі находить тепер широку змінку лондонська каблеґрама новинкарської агенції „Юнайтид Прес" про повоєнні наміри іміґраційних урядів Польщі й Чехословаччини. Як можна вже відразу догадуватися, справа має для українців ще важніший інтерес, ніж вона має для ширшого світу.

Як подає каблеґрама, польський й чесько-словацький уряди на еміґрації видали вже в цій справі спільний урядовий комунікат, чим показується, що справа вже вийшла далеко поза стадію каварняних фантазій або скритих заговорів. Не можна теж відмовити ваги фактові, що вістка переходить свобідно англійську цензуру.

Ці переговори польського й чеськословацького урядів на еміґрації реклямується як перші поважні заходи до реорґанізації повоєнної Европи на засадах спільної кооперації в протиставленні до Гітлерового програму, так званого нового порядку в Европі, котрим тим самим мовчки клеймується як виразник насильства. Що поважні заходи для реорґанізації повоєнної Европи зовсім на місці, це відчували люди вже з давна, і то не лише в Европі, але й поза Европою. Тому й був би великий жаль, якби такі заходи пішли не належними дорогами, але зійшли на манівці.

Як видно зо заяви, польський і чеський уряди встановили спільну польсько-чеську комісію, що [illegible] створення польсько-чесь[illegible] ці [illegible] народи [illegible] частині Европи, [illegible] ява каже, з ціллю створення „вільного блоку" народів на 140 міліонів душ населення. Він мавби розтягатися від Балтику по Середземне море й обіймати кромі поляків і чехів також Румунів, австріяків, мадярів і болгарів.

Уже це одно замітне, що поляки й чехи, котрі разом не мають і 20 міліонів душ населення, хотіли зліпити „блок" на 140 міліонів. Колиб навіть до такої конфедерації пристали мадяри, румуни, болгари й „австріяки", то все ще не буде 70 міліонів душ. Як не важко догадатися, поза згаданими народами є ще народи, котрих чехи й поляки навіть згадувати не хочуть, гейби на польську й чеську думку ці народи до „вільного блоку" пристати мусіли, як цього поляки й чехи захочуть.

Що в „тій частині Европи" якийсь „вільний блок народів" здався би, бо найновіша історія виказала повну нестійність дрібних держав, це річ усякому ясна. Одначе рівночасно є теж ясно всякому здорово думаючому політикові, що вільна конфедерація може спиратися лише на найповнішому довірю одного народу в конфедерації до інших, і тому з пляном перебудови можуть виступати лише народи, що інших народів не угнітали.

ЧЕРГОВА СЕСІЯ НАЙВИЩОЇ РАДИ СССР

Події, що відбулися протягом мин. року, відбулися лише формально на чинности совєтського „парляменту". Найбільше відносно праці мала мандатна комісія „перевіряючи" уповаження „представників" нових совєтських республик, що піднесли число всіх їх до 16. Відносно того, що всіх цих представників визнано управненими, ніхто розуміється ніякого сумніву мати не міг. Але й ціла інша чинність цілої Ради, її горішньої і долішньої камери, Ради Союзу і Ради Національностей, мала як звичайно наскрізь формальний, декоративно-демаґоґічний, безнадійно сірий і нудний характер. Даремно булоб шукати в довжелезних справозданнях житого слова, чи руху, якоїсь самостійної думки чи стремління. Це вже навіть не театральне уряджен-ня, бо найменшого сліду якоїсь ілюзії цей „парлямент" ні у кого викликати не в стані, це ґрандіозна карикатура на чинність, захоплення, одностайність, всі навіть найменші деталі якої укладено, наказано, розподілено наперед. Всі промови, як справоздання так і „дебати" над ними, зредаґовано наперед до останнього протинка, їх відчитують краще чи гірше „депутати і депутатки" з папірця, вихвалюють чи ганьблять, що наказано і як наказано, дістають за те вимірені наперед оплески і мають приємність чи сором в залежности від особи, бачити свій портрет при тексті промови в „Ізвєстіях"...

Нудоту цілої сесії з її „дебатами" збільшує та обставина, що на ній поновлюється в [illegible] тягом цілого року в совєтській пресі. Зрештою, не належиться пересаджувати, новим було те, що на сесії не було сказно ні одного слова про зовнішню плітику московського уряду. Як повідомляють деякі органи невтральної преси, плянувалося спочатку урядити виступ Молотова, але події на Балкані та непевність, яку вони спричинили в німецько-московських відносинах, викликали очевидно таке замішання серед кремлівських божків, що вони уважали за безпечніше мовчати. В цих обставинах звучала незвичайно комічно дуже незручно вліплена в справоздання головного доповідача Звєрева, бундючна заява такого змісту: „Спіраючись на господарську і оборонну могутність країни, на червону армію і военноморську фльоту провадить СССР самостійну, незалежну зовнішню політику спрямовану на охорону інтересів народів нашої ріжнонаціональної батьківщини..." Шукати хоч одного правдивого слова в цій заяві булоб цілком даремно.

Але й з обсягу внутрішньої політики в цій сесії можна знайти дуже небагато. На цім полі московська демаґоґія використала властиво вже давно все, що було можна. Це вже було видно й на конференції комуністичної партії, яку запряжено тепер майже виключно у віз совєтського господарства. Цілу сесію присвячено властиво справам господарським. І тут треба зазначити кілька чисел совєтського буджету, не стільки цікавих, як характеристичних. Справжне значіння цих чисел зрозуміти справді не легко, коли навіть міряти вартість совєтського рубля кількість хліба, яку можна купити за нього, бо ціна хліба, себто 1.20—1.50 за кільограм не стоїть в ніякім льоґічнім відношенні не лише до цін промислових виробів, а й до інших засобів поживи. Не знаючи в якій мірі покупна сила рубля паде з року на рік, не можна знати також, і в якій мірі буджет держави зростає. Зріст його може бути позірним також з огляду на сталий зріст грошевої господарки у відношенні до натуральної, який спричинює як і невпинний зріст міського населення наслідком форсування промислу так і намагання уряду витягти все, що можна, з села за безвартні папірці. [illegible] сну справжню вартість рубля, не лишається розуміється нічого іншого як подати номінальні числа державного буджету. Він має виносити на поточний рік для прибутків 216.2 біліонів руб., о 38.1 млрд., себто о 21.4% більше ніж попереднього року. Видатки на поточний рік мають виносити 215.4 млрд. р., о 42.1 млрд. чи 24.4% більше ніж попереднього року. Як хваляться „Ізвєстія" з 27. II. мають бути поважно збільшені і буджети союзних республик, „в чім виявляються плоди ленінсько - сталінської національної політики", не забуває додати часопис. Буджети ці виносять в міліонах:

Російської СФСР	....	24.833
Української "	....	8.220
Білоруської "	....	2.110
Азербейджан. "	....	1.048
Грузинської "	....	1.220
Армянської "	....	518
Туркменської "	....	531
Узбекської "	....	1.609
Таджикської "	....	581
Казахської "	....	1.717
Киргизької "	....	476
Карель.-Фінл. "	....	443
Молдавської "	....	447
Литовської "	....	801
Латишської "	....	894
Естляндської "	....	511
		46.009

На 5 біліонів більше ніж попереднього року.

Про українське господарство зокрема довідуємося з промови Корнійця, який зазначив між іншим наступне:

„Гуртове вирібництво України збільшилось в 1940 р. в порівнанні до попереднього на 14.2%. Протягом самого лише 1940 р. сотворено на Україні 984 нових підприємств, з чого в західних областях 252. В Чернівецькій, Ізмаїльській й в західних областях України зорґанізовано 80 совхозів і 214 Машиново - Тракторних Стацій, в усіх цих областях існує понад 750 колхозів..."

Як бачимо, дуже небагато.

Про український вугільний промисл сказав Первухін:

„В 40 лавах Донбасу, працю яких перевірив Нарком вугільного промислу, було стверджено, що фактична праця вантажника - довбача триває 65% цілого робочого часу, непродуктивна ж праця і цілковита нечинність тривають решту часу. Машиніст при довбальній машині працює фактично 66% робочого часу, решту часу чекає. Головною причиною перерв в роботі є поламання машин і відсутність найбільш примітивної культури в роботі".

Відносно нафтового промислу він зазначив:

„Нарком визначив, що кожний станок має провертіти за [illegible] часом осягнено лише 375.2 мт., наслідком чого виконано плян лише на 74%. Сталося це наслідком частого поламання машин, що спричинило 243,-850 годин перерв в роботі. Праця машин виносить лише 65.8% календарного часу, решту його машини стоять з ріжних причин. Наслідком зазначених хиб організації праці видайність її не піднеслась вище 87.5% проєктованого пляну і лишилась на рівні 1939 р..."

Отже пасивний спротив українського та азербейджанського робітництва дає цілком добрі результати спинюючи розгін московського імперіялізму. Не минуло й кількох днів по скінченні сесії, як було скинуто наркома військового постачання і призначено на цю посаду Ґорелкіна. Наркомвнудел, себто колишній голова ГПУ, земляк Сталіна Берія дістав гідність заступника голови Совнаркому СССР, в дійсности його влада перевищує значіння Молотова. Другим заступником призначено також одного з визначніших керманичів ГПУ, досить відомого Мехліса, що виконує тепер обовязки наркома державної контролі.

Сесію свою закінчила безсловесна Найвища Рада одноголосно принятою резолюцією, якою вона ствердила перед усім всі „закони" і зарядження видані урядом в часі поміж двома сесіями, відтак наклала нові, тяжчі розуміється, податки на колхози, скасувавши старі видані перед [illegible] про поширення військової служби, про скріплення одноосібности влади в армії і фльоті, про державні працівні резерви, себто закріпощення робітників разом з їх дітьми і жінками по промислових підприємствах, про примусове перекинення інжинірів, службовців і робітників з одного підприємства до другого на цілім просторі СССР, до Сибіру і Соловок включно розуміється, про заборону продавати, вимінювати і відступати іншим матеріяли і устаткування фабрик і інших підприємств, себто про заборону злодійств, про устійнення кордонів поміж новими і старими совєтськими республиками і т. і. Марність цих всіх совєтських „законів" надто очевидна, щоб про неї говорити окремо.

К. В.

УКРАЇНСЬКІ ПОСЛИ ВІДПОВІДАЮТЬ ПОСОЛЦІ НІЛСЕН

(З Канади).

Канадійський часопис „Норт Бетелфорд Нюз" з 27. лютого б. р. помістив отвертий лист посла О. Жеребка, звернений до посолки Нілсен, що недавно очернила українців, а про що вже була згадка в „Свободі". Згаданий лист звучить:

„Мадам Нілсен!

У пятницю, 14. лютого, 1941 р. Ви промовляли в Саскатуні на зборах у Третьої Евеню Злученій Церкві, де Ви між іншими річами розволили собі сказати добре слово про горсточку українських комуністів, яких галі в кількох канадійських містах позамикав уряд з огляду на забезпеку.

Мене це не обходить, що Ви стаєте в один ряд з незначною червоною ґрупкою, одначе, коли Ви кидаєте фальшиві обвинувачення на решту канадійських українців, говорячи в той спосіб, як Ви це зробили на цім мітинґу, що ми маємо між собою фашистівські орґанізації, що післали золотий годинник Гітлерови і тим подібне, то таке говорення з Вашої сторони викликує в мене негодування, бо воно є від початку до кінця неправдою.

Я привик думати, що мужчини, а також жінки, що виступають публично, повинні говорити ніщо більше, тільки правду.

Не знаю, хто давав Вам інформації про українські орґанізації в Канаді й їхню діяльність, але хто це не був, він чи вона зробили собі з Вас жарт, а Ви пішли ще далі й очернили цілий нарід українського походження. Ви зробили нам кривду й я прошу відкликати фальшиві твердження при посередництві часописів, щоб направити кривду, зроблену нам, якщо це взагалі може бути направлене, бо фальшиві вістки ширяться як дикий степовий вогонь. Або, якщо Ви ще вірите в те, що Ви сказали, то ласкаво дайте публично доказ про котрусь українську фашистівську орґанізацію в Канаді, або теж поінформуйте нас всіх, коли і де канадійські українці зложились на закуп золотого годинника для пана Гітлера, як це Ви сказали в Вашій бесіді в Саскатуні. Ми бажаємо правди. Не маємо з чим таїтись. Будьте ласка предложіть нам факти, щоб ми один одного ліпше пізнали.

Очікуючи Вашої ласкавої відповіди або відкликання Ваших заяв, полишаюсь з правдивим поважанням

О. Жеребко,
Blaine Lake, Sask.

[illegible] відповів очернюючій українців посолці Нілсен в отавськім парляменті такими словами:

„Слухаючи завваг шан. посолки з Норт Бетелфорд, уважаю за відповідне сказати кілька слів. Шан. посолка зробила кілька поважних обвинувачень супроти одної української орґанізації в Канаді. Жалко мені, що я саме мушу поправляти її. Одначе мабуть вона не має достаточних інформацій про орґанізацію та сперла свої обвинувачення на фальшивій та злобній інформації від ґруп, яких завданням є принижувати ту українську орґанізацію так, щоб її члени не могли помагати Канаді в її воєнних змаганнях так досконало, як це вони роблять під цю пору. Хочу лише сказати шан. посолці з Норт Бетелфорд, що добре булоб якби вона старалася діставати правдиві факти. Також я радив би їй старатися бути справедливою супроти всіх орґанізацій, без огляду на те, чи вони отверто підтримують її, чи не підтримують".

Закінчив свою відповідь посолці Нілсен, п. Глинка тими словами:

„Я знаю, що споміж усіх українських орґанізацій у Канаді та особлива орґанізація в дійсности мала найбільший відсоток вояків у канадійських збройних формаціях у самих початках війни. Ті обвинувачення, кидані в її сторону, є абсолютно фальшиві та злонамірені".

На те все „поступова" посолка досі не відповіла. Але, коли їй в отавськім парляменті закинув сам премієр МеКензі Кінґ, що вона найшлася в дуже злім товаристві, оборняючи комуністів, посолка Нілсен, без надумання, відповіла йому, цебто примієрови Кінґови, що він був у ще гіршім товаристві, бо кілька років перед вибухом війни відвідував Німеччину та Гітлера й його табори праці.

ЮЛІЯН ТАРНОВИЧ.

ІСТОРІЯ ЛЕМКІВЩИНИ

(49)

А тимчасом польська влада закріплялася на Лемківщині. Пограничні села обсаджено зразу т. зв. „леґіонерами", та згодом скарбовими стражниками (зв. „фінансами"), що не лише мали стерегти кордону від перемитників, але пильно глядіти за аґітацією, що звідтам напливала. Вислано також карні експедиції до сіл, в яких сиділи проводирі чеської орієнтації та за одним замахом її зліквідували.

Ще якийсь час ходили по селах Лемківщини глухі вісті, що лемки будуть таки прилучені до чеської републики. Ці вісти йшли з Америки, яка мала занятися долею Лемківщини.

Тимчасом Українська Армія, виснажена в нерівних боях з большевиками, з поляками, малярами, румунами, здесяткована тифом, без відповідної кількости оружжя, здана лише на свої власні сили, мусіла маліти та уступити вкінці за річку Збруч.

А в Східній Галичині польські полки йшли побідно вперед. Невдачу лемки відчули та стратили всяку надію, якою перше жили, що українці, заволодівши Східною Галичиною, упімнутся і за лемків. Також пропало сподівання, що Лемківщину прилучать до Чехо-Славаччини. Аґітацію здушено, а проводирі чеської орґанізації поховались...

В „Українському Скитальці" Ліберець 1920 р. ч. 4. находимо цінні матеріяли, написані Володимиром Виноградським під заголовком „З днів боротьби. Спомини листопадового переврту в Балигороді і Ліську".

Знову зі звіту д-ра Михайла Фільца „З дороги зі Закопаного до Львова", довідуємося, що в часі між 1. і 4. листопада 1918 р. прийшла з Нового Санча вістка, що там розоружили та інтернували українців 10 полку піхоти, що заноситься на інтернування українців у Закопанім. Старшини українці були рішені здобути владу над 10 полком і містом, одначе внаслідок покутнього інформування — поляки випередили українців, розоружили їх та інтернували. Це сталося в ночі 1. листопада 1918 р.

Тоді інтерновано коло 800 стрільців та 35 старшин. Але скоро їх випущено. Старшини, розійшлися широко по Лемківщині, щоб освідомлювати лемків та інформувати їх про положення, яке тепер панує в східній частині краю.

У Сяноці взяли владу в свої руки поляки. Загіря находилося дня 7. листопаду 1918 р. в українських руках, допущено до міліції поляків і жидів. Поляки творили зникому меншість (коліярі), а міліцію зорґанізували соціяльні-демократи.

Вкінці дуже також важні події „Окружного Комісаріяту Вислока та Команьчі".

Цей рух на Лемківщині, хоча не приніс сподіваних наслідків, мав цю добру сторону, що вона розрухалася та стратила багато з давнього упереджения до української ідеї. Українські стремління та надії з часів великих днів не пропали на дармо...

Нарід горнеться до української книжки та часопису, якого передше й не видів і не чув.

Це все спричинило, що Лемківщина — мимо православія — мимо невідрадних обставин, виходить на чисті води народнього відродження. Цей рух охопив цілу Лемківщину та нема сили, що його здержалаби...

Закарпаття в історичному світлі.

Першу вістку про Закарпаття находимо з 889 р., коли саме мадяри, відвічним шляхом слідами гунів і аварів (кочівничих, диких племен) примандрували з Азії, перейшли гори Бескиди і розтаборилися з великим трудом — це означає по угорськи: „мунка" (Минкач-Мукачево). По сорокденньому відпочинку здобули столицю долішньої України звану Унґ. Одначе вожд українців, Ляборець протиставився уграм, загинув у битві з уграми над річкою, що її від його імени назвали: Ляборицею (ця назва задержалася до сьогодні).

Знову про саму передісторичну культуру Закарпаття вказує найновіша (з липня 1935 р.) цінна аорхеольоґічна нахідка в селі **Оноківцях,** біля Ужгороду. Там найшли при копанню каналу для електричних проводів в каменоломі двацять передісторичних посудин. З них тільки пять збереглося в цілости. Вони є гливяні та без жадних прикрас. Знавці ствердили, що це похоронні урни. Їх оцінюють приблизно на чотири або й пять тисяч років. Сама нахідка дуже вартісна і взагалі перша цього роду на Закарпатті.

Закарпаття обнимає самі склони Карпат до півдня разом від заходу зі Спішською Землею, Пряшівщиною й властивим Закарпаттям з містом Ужгородом.

Далеко на західній межі українських земель — поміж Польщею й Словаччиною, тягнеться вузьке пасмо гір геть аж до річки Попраду, заселене українцями лемками. головного міста цеї округи — Пряшева називається ціла земля Пряшівською. В північній частині Пряшівщини, у Східніх Бескидах — в околиці, що має народню назву „Маковиці", серед дуже гарної місцевости є невеличке місто Бардіїв над річкою Тополею. Разом із Пряшевом це найстарше місто не тільки на Пряшівщині, але на цілій Закарпатській Україні. У давнині, через Бардіїв вів дуже важний торговельний шлях, що лучив Україну й зокрема Галичину зі Словаччиною, Угорщиною й далі з балканськими словянами, Італією (недаром селяни Прелук — Команеччина — найшли при розкопі дороги, старі римські монети) та іншими південно-европейськими краями. Ця дорога йшла з Бардієва через містечко Зборів, Дуклянський просмик на Коросно, Сянік і Перемишль.

(Дальше буде).

НА РІЖНІ ТЕМИ

ГОЛОД І ДУХОВИЙ ЗАНЕПАД

Д-р Рей Лаймен Вилбер, президент Стенфордського університету й бувший президент Американського Медичного Союзу, вислав до членів Союзу летючку, в котрій звернув їм увагу на наслідки для умового здоровля від тілесного голодування.

Каже в своїм письмі д-р Вилбер, що наслідки повільного голодування відмінні від наслідків наглого повного припинення відживлювання. На думку Вилбера, при повільному зрості голодування наслідки є передовсім умові: людина постепенно занепадає умово.

У своїм письмі до лікарів, членів Медичного Союзу, д-р Вилбер виразно їх запрошує сказати, якщо вони з ним не годяться, та на якій основі.

РОЗІЙШЛИСЯ?

І справді йому не треба було довго ждати. Д-р Брил, відомий лікар духових недуг, зараз і виступив з інакшою думкою. Він каже, що ніхто не може захоріти умово від того, що він не має що їсти. Голод безпосередно не може бути причиною умової або нервової недуги. Одначе, посередно голод може причинитися до загострення умової недуги в тих людей, які її вже мають.

Коли добре застановитися над поглядами д-ра Вилбера, то можна доглянути, що він говорить про щось інше, ніж д-р Брил. Д-р Вибер говорить про умовий занепад, а д-р Брил про умову недугу.

Коли можна уживати тут аналогії (подібности) з тілесного стану людини, то людина може бути під впливом голоду значно ослаблена, але ще неконче недужа, хвора.

З тої причини можливо, що й Вилбер має слушність і Брил каже правду. І можливе, що оба помиляються. Тому й добре, що Вилбер справу підняв для дальшого досліду.

НЕ В АМЕРИЦІ?

Могло би здаватися, що для переведення розслідів над впливом голодування на умове здоровля й стан людини не надається Америка. Адже це так загально говориться, що в Америці ніхто голоду не терпить.

Одначе, чи не кажеться це так з легкої руки, без застанови, навіть без уваги на те, що справа може матися інакше?

Чи нема в Америці цілих груп населення, що постійно голодують або не доїдають? Як мається наприклад справа з фармерами, що наймають землю від інших? А як там мандрівчі рільничі робітники? А як там південні мурини?

РЕЛІГІЙНА РІВНІСТЬ

Про Роджерса Вилиємса, про котрого подала нам цікаву статтю Загальна Рада Для Американської Єдности, говорить і Шалом Аш, американський письменник жидівського роду, у своїй книжці „У що я вірую".

Він каже: „Роджер Вилиємс був першим чоловіком, котрий відмовляв церкві право карати людей за те, що вони не хочуть признавати першу заповідь божу й не хочуть святкувати урядово признаної неділі".

Один критик признає ці слова Аша добрим означенням рівности віри. Отже хто хотів би карати людей за те, як вони вірують і як вони свою релігію практикують, той релігійної рівности не признає.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ПОТРЕБА РІДНОЇ ШКОЛИ

(Кілька думок знагоди українських курсів в Колумбійському Університеті).

Хто ходить на українські курси в Колумбійському Університеті в Ню Йорку, цей признасть один факт: величезну більшість учасників становить українсько-американська молодь, здебільша зо середньою та високою освітою. Це, безсумніву, дуже радісний факт, що тут роджена молодь цікавиться культурою своїх батьків, пізнає їх минувшину, їх багатий культурно-мистецький вклад в загально-людську цивілізацію. Бо треба знати, що самі курси відбуваються на справжньому академічному ступні. Як такі, вповні сповняють свое завдання.

Не всі з лекторів, річ ясна, дають виклади в англійській мові, бо декілька лекцій відбулося в українській мові. Дехто думав би, що це мало деякий відємний вплив на фреквенцію учасників, але цього не було. Щобільше, можна було радіти, що молодь брала дуже активну участь в українських докладах, ставляючи запити по українськи, брала записки підчас докладу, і пр.

Та проте тяжко сподіватися, що великий загал тої молоді дійсно міг чи може розуміти по українськи, особливо, коли доклад є суто науковий, отже переданий такою мовою, якої, здебільша, не чути по наших домах. І саме над тим хочемо довше застановитися.

По наших скромних силах, ми повинні постаратися, щоб наші діти знали мову своїх батьків; щоб вони могли читати в оригіналах твори з українського красного письменства, історію України, позвідки про мистецтво й т. п. Замітне, що не зважаючи на політичне становище України, цебто на брак її незалежности та разом з тим і брак офіціяльного українського протектора української культури, багато американців цікавиться студіями української мови, літератури та історії. Підписаний особисто стрінувся з родовитими американцями, які володіють добре українською мовою, читають в оригінал! українську літературу та навіть їздили до Києва чи Львова студіювати українську мову. Це значить, що українська мова як друга по величині словенська, має певне зацікавлення в не-українському науковому світі.

Виринає на думку питання організації рідної школи в Америці. Це питання цілком не нове, й не маю найменшої претенсії бути першим, що звертає увагу на це пекуче питання. Повторяю лиш, що з власного переконання бачу, що коли ми думаємо заховати наші культурні надбання, що більше, коли українським культурним вкладом хочемо збагатити велику американську культуру, то до цього мусимо мати науково підготованих, тут роджених людей. Вправді, в напрямі створення нашої рідної школи були вже численні намагання, часто спорадичні, льокальні, а рідше подумані в загальному, ширшому маштабі. Та факт остається фактом: нині на таку чисельну українську еміграцію, ми не маємо рідної школи, яка відповідалаб нашим вимогам і потребам. Тому ми не повинні дивуватися дитині, яка тікає з такої „школи", де сам „тічер" не вміє української мови.

Це знані факти, які наведе перша ліпша дитина. Що більше, така знеохочена дитина нарікає на всіх і вся. Вона дістає відразу комплекс меншевартости, бо думає, що серед українців нема навіть вчителів, які моглиб вчити своєї української мови.

Виринає питання: Чи нема на це ради? Чи це в інтересі нашої еміграції, коли наша молодь не знає мови своїх батьків, не пізнає їх старинної й дорогоцінної культури? А чейже, інші імігаційні групи подбали про це далеко краще. Згадатиб хочби невелику французьку еміграцію в Америці, — які гарні школи вона має! Тажко збувати цей факт твердженням, що „французи мають свою державу, яка їм помагає"! Нема нічого більш неправдивого як такі твердження. Франція їм не помагає, а культурні надбання французької еміграції, це піт і праця французьких робітників і професіоналістів, що так як ми, є горожанами Америки. Ще краще в тому положенні є жиди, італійці, навіть поляки чи чехи.

Отже, бачимо, що це можливе. Треба тільки плянової організації та доброї волі. Бачимо, що Українська Католицька Церква веде організування таких рідних шкіл. Але це не є виключно церковна справа, а справа цілого загалу, отже національна. Тому, коли згадуємо про Католицьку Українську Церкву, то маємо властиво на думці її більші фінансові спроможности, її добру внутрішню організацію та надбєє, її наставлення в таких справах як виховання молодого покоління. Але не зважаючи на те, навіть і цього це замало.

Годі сподіватися, щоб такі рідні школи повстали в кожній громаді. Але ніхто не може заперечити, що це можливе в більших центрах еміграції, як Ню Йорк, Шікаго, Клівленд, Пітсбурґ, Філядельфія, Бостон, Рачестер, Дітройт, і пр. На це з певністю вистарчить грошей, фахових сил і пр.

Конечність дбати за українську школу й культуру є обовязкова ще й тому, що українська культура стоїть перед загрозою цілковитого знищення. Окупація большевиками Західньої України, це не тільки великий удар в українські визвольницькі аспірації, це рівнож смертельний удар в українську культуру, яка, навіть при відомих польських умовинах, таки поступає вперед. Згадатиб хочби Наукове Товариство ім. Шевченка, Богословську Академію, музеї, бібліотеки, наукові інститути, видавничі спілки, велику масу часописів, різних фахових і наукових журналів, Рідні Школи, Просвіти, кооперативи, Луги й Соколи, пласт, і пр. — все це в *більшій* чи *меншій* мірі стояло на послузі української культури. Тепер це все знищено, зліквідовано й пограбовано; а замісць тих пишних культурних надбань, що тісно звязали український нарід з західньою Европою, є нова „культура" Сталіна, московська змістом, а формою азійська.

Українська еміграція в Европі бідна, переслідувана воєнними злиднями, живе з дня на день, чекаючи того моменту, коли вона остаточно зможе довідатися, де її осісти, куди повернутись. І тому її тяжко таке завдання виконати.

Отже, знову цей тягар падає на нас, американців чи канадійців українського походження. Ми вже нераз спромагалися на великі, у порівнанні підпомагали рідний край цілими десятиліттями, а тепер по[illegible] дітям, які прагнуть пізнати українську культуру, вивчити її найкращі питоменності, щоб тим збагатити себе, свою американську цивілізацію й помогти Україні стикнутися глибше з англьо-саксонським світом.

Українська мова є ключем до сповнення тої місії нашою молоддю; а мову можна вивчити лиш в рідній школі, з фаховим вчителем та загально-признаними методами навчання.

Володимир Душник.

ЗАКОЛОТ У ШАНГАЮ

ШАНГАЙ. — Вибухли бомби в двох будинках Центрального Китайського Банку. В третім будинку банку викрито бомбу завчасу. Було 10 осіб убитих. Це є, як кажуть, початок нової терористичної акції, веденої при допомозі ріжних, поборюючих себе китайських політичних струй.

ЧУЖИНЕЦЬКА ПРОПАҐАНДА. — Цілі тони чужинецької пропаганди, книжок, брошур і летючок, забраних з кораблів, що приплили до портів Тихого океану, забрав почтовий уряд у Сан Франсіско й казав знищити. Пропаганда йде з Німеччини, Росії й Японії.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Доклад про українську літературу в Колумбії.

Минулої пятниці знову бачили ми велике число молоді, що цікавиться інтелектуальним життям. Проф. Артур Колман мав публику, що, як казав, тяжко було йому з нею розпращатись, бо так пильно й уважно слухала, коли він читав вимки з давнього й новішого українського письменства, між іншим теж у гарних перекладах пані Колман, з яких „Веснівка" Шашкевича звучала надзвичайно гарно. Читав теж вимки з старих літописів, як і передав знаменито дух Вишенського, як теж гарно передав „Вічного Революціонера" І. Франка. Красу України передав за Гоголем, получивши те з вражіннями, яких зазнав, коли подорожував по Україні, зокрема, коли бував у Києві. Разом з тим получив короткий огляд української літератури, а все те забрало майже півтора години часу. На викладі крім кількох старших „ветеранів" і представників нашого мистецтва в Америці, було ще декілька чужинців, а решта — наша молодь. Треба зазначити і підкреслити, що є велике число молоді, що буває на кожнім викладі, що є дуже додатнім явищем.

В наступну пятницю буде доклад д-ра Л. Мишуги на тему „Шевченко — виразник минулої й прийдешньої України". Доклад буде українською мовою.

У ВІННІПЕҐУ ВІДБУЛАСЯ КОРОТКА ХЛІБОВА ВІЙНА

Населення Винніпеґу було свідком цікавої війни між більшими пекарнями міста. Сталося то так: Ланцюгові крамниці Сейф Вей продавали свій хліб на 1 цент дешевше як другі пекарні. Тому й продавали вони більше хліба й тим шкодили другим пекарням. Пекарні не могли довше терпіти такого виломлення з б и з н е с о в о ї принциповости Сейфвею, і знизили й собі ціну за хліб. Як Сейфвей довідався, що його конкуренти почимчикували за ним тай почали продавати свій хліб по такій ціні як Сейфвей, той озлобився і знизив ще один цент на своїм хлібі. У четвер раненько покупці виносили з Сейфвей сторів хліб — по пять центів. Другі пекарі дали в пятницю свій хліб також по пять центів. „А, ви так? То й я так!" поміркував собі Сейфвей, і в суботу рано продавав свій хліб уже по 4 центи за незавинутий бохонець.

— Гов, а-гов! Це вже забагато! свого хліба по 4 центи ми вже не дамо! — сказали собі винніпеґські пекарі, тай пішли з жалобою до уряду.

Манітобський генеральний правник, дост. Мейджор, скликав на мітінґ усіх пекарів і полагодив їх. Війну спинено.

— А вінніпеґські господині на тім стратили, бо знов платять по 11 центів за два незавинуті бохонці або 8 центів за бохонець завинутий.

ҐЕШТАПО І ПОЛК. БЕК

ЖЕНЕВА. — В Мінхені має знаходитись полк. Бек, бувший польський міністер заграничних справ, якого переслухує Ґештапо.

ПРИЧИНИ РОЗВОДІВ.

ШІКАҐО. — Суддя Сабат, який розглядав, або слідкував за 50,000 розводів в Америці і Европі, заявив, що причина розводів всюди та сама: Кревняки, невідповідний харч, брак полової гігієни і нерелігійне відношення до подружа. „Не можна на осліп кинути зерна в землю, топтати по тій землі, а опісля чекати, щоб з зерна виріс добрий овоч", говорив він.

ПРЕЗИДЕНТ ОГЛЯДАЄ ПОВІТРЯНУ БАЗУ В ДЖЕКСОНВИЛІ.
З ним ґенерал Вотсон.

ШІКАҐОВСЬКА ХРОНІКА

подає Степан Куропась.

По дорозі до Ню Йорку вступив дописувач до автомобілевого міста Дітройту, а що була неділя, думав, що попаде на якесь народне підприємство, якоїсь організації в Дітройті. Бо Шікаго поза 25-літні ювилеї ріжних заслужених і незаслужених людей нічого від теперішню хвилю не може вчинити. Концерт, відчити, академії належать до історії. Народ збайдужнів, або просто мовчить, а як промовить, то лише про ювилеї милого подружого життя. Нераз так виходить, що всі знають, що ювиляти й в згоді не жили, ніде їх ніхто не бачив, на жадну справу українську чи американську не дали ні цента, а проте як отворить чоловік радіо в суботу чи неділеньку, то познайомлюється з багатьома нашими людьми, яких „25-ліття" витягнуло на верх як патріотів, заслужених громадян, що добре дітей своїх виховали. А на „сурпайз парті" в їх честь прийшло 500 людей, що зложили по пятці, а може деякі куми й по десятці. Та на народну ціль з цеї суми грошей нічого не лишилося.

Це лише так, мимоходом кажучи, у нас. В Дітройті питаємо: (бо я був з п. Р. Смуком), а що у вас сьогодня в Народнім Домі? О маємо 25-літний ювилей — відповідає д-р Кібзей, я маю честь бути товстмайстром. Значить та сама історія всюди, тільки що дітротський 25-літний ювилей громадян Боднарів, на якому я мав нагоду в неділю, дня 2. березня, бути, трохи відмінний. Бо від нікого жадних грошей не колектували, а ювиляти справили гостину за свої гроші, на яку прийшло около 300 людей. А що найважніше: всі добровільні датки, що люде на гостині складали, призначили шановні ювиляти на викінчення Народного Дому. Це щось оригінального і досі нечуваного в Америці. Значить, що й 25-літні ювилеї під теперішню пору можуть заслужити собі на добре імя і зробити добре діло.

Словянський Фестівал відбувся у нас в неділю, дня 16. березня, у величезній салі шікаґовської опери. Вступні білети були від 55 центів до 2.75 долярів. Фестівал відвідало до 6,000 людей.

Участь у фестивалі, як оголошувано, мали взяти всі словянські народи, та з програми вийшло, що карпатські українці, білоруси і болгари зовсім не брали участи у програмі фестивалю. Поляки виступили лише з одним сольовим співом місцевого польського співака Грабінського, який відспівав уривок з опери „Галька". Увесь тягар праці у виконанні програми несли українці, чехи, москалі і югословяни, зокрема хорвати.

Українці доставили велике число танцюристів. Можна сказати, що з приходом п. Авраменка до Шікаґа знову віджили українські танки. Незвичайно добре вивязався і добре вражіння на присутних зробив хор обидвох українських православних церков у Шікаґо, під проводом о. Кирстюка. Тяжко було повірити, що за такий короткий час можна було з двох хорів сотворити „цілість", яка списалася знаменито і одержала найбільше оплесків зі всіх точок програми.

Чехи представилися дуже добре. Участь у чеській програмі, якою проводила пані Весела, взяли участь сестри Жезабек, танцюристки „Народнього Дівадла" (театру) в Празі, сестри Потужнікови, рівнож з Праги, та інші. Чеські народні танки, зокрема „Беседу", відтанцювали чехи знаменито.

Хорвати мали незрівнану орхестру „Тамборіцу", а їх співак і музик Любич виказав усю красу хорватських і словінських мелодій.

Москалі дали найкращу програму, оскільки мати на увазі артистичний бік справи. Коли попередні програми були взяті з життя народу, то москалі зачали програму представленням „Баляди 9-го віку". Мали добрих артистів і солістів, все під орудою пані Аґренев-Славянської. Коли ходить про сцени з народнього московського життя, то вони більше дикі ніж в інших словінських народів. Мали дуже добрих танцюристів, зокрема наймених хлопців.

Взагалі програма Фестивалю була дуже багата, ріжноманітна, і повчальна. Фестивал виказав, що словянські народи мають велику культуру і життєву силу, але нема між ними близького співжиття. Не знаються взаємно. На Фестивал прийшло найбільше хорватів і словінців, менче українців, а дуже мало москалів, поляків і чехів.

Фестивал представляв усобление „Славії", коло якої зєдналися культурно всі словене для спільної праці. При кінці „Славія" віддає честь „Америці", яка пригорнула всіх словян та пригадала їм, що є багато словянських держав і народів, але лише одна „Юнайтед Стейтс". На сцені були лише американські прапори і один український. Це лише короткий опис цього, що дописувач бачив, бо щоби все описати і всі вичислити, треба би окремого допису.

ГРЕЦІЯ ОБУРЕНА НА ЮГОСЛАВІЮ

АТЕНИ. — Греція повідомила Югославію, що вважатиме її договір з Німеччиною як ворожий акт, бо він дозволяє на транспорти муніції й тим подібне. Греція вважає поступок Югославії зірванням з традицією, яка вязала ті дві балканські держави. Іншими словами Югославія спроневірилась старій дружбі.

ПЛАТНІ ВАКАЦІЇ ДЛЯ РОБІТНИКІВ ЗБІЛЬШАЮТЬСЯ

Домагання, піднесене юнією 750,000 залізничих робітників про платні вакації, звертає увагу на те, що на протязі кількох останніх років зорганізоване робітництво осягнуло великі успіхи в тому напрямку. З обчислень, зроблених Департаментом Праці Злучених Держав, виходить, що около два міліони юнійних робітників, або приблизно двацять пять відсотків усього зорганізованого робітництва у Злучених Державах, дістає рік річно платні вакації, згідно з колективними договорами, заключеними з їх підприємцями. Серед незорганізованих умових робітників є мабуть більше таких, бо вже давно принято такий звичай, що канцелярійні робітники дістають раз в рік платні вакації.

Більшість з недавно осягнених успіхів відносно договорів про платні вакації, прийшла для зорганізованого робітництва по принятті закона Вагнера про колективні договори. Але у деяких великих індустріях, договори про вакації пороблено ще заки закон Вагнера уведено в життя. Між іншими це було в індустріях гуми, ропи і сталі. Платні вакації у сталевій індустрії заведено 1936 року більшістю сталевих компаній перед тим, як почато масову акцію Організаційного Комітету Сталевих Робітників, котра довела до того, що більшість юній приняла ті договори. Від тоді юнії стараються поширити і збільшити користи вакацій.

Нині вже тільки деякі юнії заключають договори з підприємцями без пляну на платні вакації для робітників. Більшість робітників дістає найбільше один тиждень платної вакації після однорічної праці в підприємстві. Около 500,000 членів юній працює на таких условинах, котрі признають найбільше два тижні вакацій для усіх робітників, або тільки частини з них. Але так як двотижневі вакації звичайно признається для тих робітників, котрі працювали більше одного року в одного підприємця, то власне через те неможливо зробити докладного обчислення відносно того, яке якраз число робітників дістає повних два тижні вакацій.

Хоч платні вакації дістає около 45 відсотків юнійних членів канцелярійних чи умових робітників, майже сорок відсотків юнійних автобусових шоферів, містових сухопутних і морських робітників, а також великий відсоток юнійних робітників в індустрії алюміну, цементу, хемікалів, коксу і ґазу, світла та машинової сили, пакування мясива, а дальше в промислах ґазетних, ропових, в продукції шовку і цукру, то однак ще велика частина індустрії остається без того рода договорів між підприємцями і робітниками.

Деякі з цих останніх це фабрики одежі, залізнича транспортація, будова домів, копальні вугілля та професійні приміщення на забави. Хоч у деяких з тих заводів робітництво добре зорганізоване, то однак до цього часу умови робітників не передбачують для них платних вакацій. Часте видалювання з праці, сезонова праця, або праця у більш ніж одного підприємця на протязі року, — це все є деякі причини браку тих умов щодо платних вакацій. Таким чином робітник тратить привілеї домагатись платних вакацій для себе. А це уємно відбивається на нім і його рідні.

Крім того, що більшість умов платних вакацій ідуть менш більше по одинаковій лінії, існує ще невелике число надзвичайних розпорядків. В деяких принятих договорах, вакації залежать від фінансового стану підприємства будь котрого біжучого року. Інші приписи говорять, що коли так буває, що робітника кілька разів до року видають з роботи через брак праці, то тоді він є виключений від платних вакацій. Платня готівкою в заміну за вакації у більшости договорах заборонена, але деякі на це дозволяють.

Недавно заключений договір з компанією Дженерел Моторс приписує вакаційну платню рівну однотижневому заробіткови, але не говорить про самі вакації. Більшість договорів приписує, що вакаційна заплата має бути згори виплачена. Майже половина юнійних договорів означає час на вакації, але більшість призначує літні місяці, а тільки деякі ділять по одному тижневі літом і зимою.

Загальна Рада — ФЛІС.

ФІЛЬМОВІ ЗІРКИ.

Дик Павел, відомий фільмовий актор, і його жінка, відома в фільмах як Джови Блондел.

УКРАЇНСЬКА ПРОГРАМА ЗАПОЧАТКУВАЛА СЕРІЮ РАДІОПЕРЕДАЧ „КЕНЕЙДІЕНС АЛЛ"

З почину „Директора" Інформації" буде передано через радієву мережу СВС кільканадцять програм, кожної середи ввечір. Кожний раз виступлять з півгодинною програмою канадійці чужинецького походження.

Програму започатковано виступом українців, в середу, 20 лютого. Ця програма була передана з Винніпеґу по цілій Канаді. Отворив її промовою дост. Р. Ф. МекВиллямс, лефтенант-говернор Манітоби, якого попросив до слова капітан Михайло Сиротюк, командант батерії Королівської Канадійської Артилерії.

Говернор сказав, що в Канаді будується „Нова Европа" оперта на приязні і співпраці. Він говорив, що інші національні групи (раси) мусять засвоїти собі способи життя й ідеї анґльо-саксонців, щоб мати успіх у Канаді. Говернор висловив погляд, що анґльосаксонці повинні ближче пізнати своїх співгорожан не анґльо-саксонців. Говернор говорив, що він знає українців за морем з часів свого побуту в Києві, і знає їх тут у Канаді, й висловився про них з признанням.

Вокальна частина програми була виконана під управою проф. Е. Турули. Виступили хори мішаний і мужеський, а орхестра відограла два українські танки. Панна Стефаник відспівала сопранове сольо. Програму закінчив кількамінутовою промовою капітан Сиротюк, в якій представив наскрізь льояльне й патріотичне відношення канадійських українців до Канади й її воєнних зусиль.

Вчені переконались, що проміння сонця часто є гарячіші в зимі як в літі.

ВІДЗНАЧЕННЯ ВЕЛИКОЇ СПІВАЧКИ. — Маріон Андерсон, славна муринська контральто, дістала медалю Бока й 10,000 долярів готівкою від Академії Музики за те, що вона викликала найбільше зацікавлення музикою у Філядельфії в минулому році.

ВИСИЛКА ПШЕНИЦІ ДО ФРАНЦІЇ

ВАШИНГТОН. — Америка висилає під зарядом Американського Червоного Хреста два кораблі, наладованих 13,000 тон пшениці, до тої части Франції, що не захоплена німцями.

ТАРЗАН, ч. 261. Готова на смерть.

Як батавські вояки завважили привязану на дереві дівчину, вони почали з радости витанцьовувати.

Далі вони почали сваритись між собою, хто має мати ту честь, щоби її вбити? Дівчина бачила це і дивилась на них з погордою.

„Чому не стріляєте всі разом?" — закликала вона до них. Їй було все одно, бо знала, що мусить згинути.

Чим скорше, тим краще для неї, бо менше терпінь. Дикуни послухали її ради і всі враз намірились до неї.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, А ТИМ САМИМ СТАВАЙТЕ СПІВВЛАСНИКОМ ШІСТЬ МІЛІОНОВОГО МАЄТКУ ЦЕЇ ОРГАНІЗАЦІЇ.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".